

Thor, a mennydörgés istene

Nagyon régi, már az ókorban is kultusszal rendelkező istenség, akinek a népszerűsége azóta se csökkent (sőt talán nőtt is). Nagyon ismert óriásgyűlöletéről és harciasságáról, illetve Midgard védelmezőjeként is szokták emlegetni. Kalapácsának jelét, a Mjöllnirt, már évezredek óta hordják (főleg) nyakláncként a benne hívők. Sok néven illetik, közöttük található a "Thunder god" is, azaz a "Mennydörgés istene" cím is. Nem véletlenül.

Ahogy más istenünknek is, neki is megannyi neve maradt fent. Óészakiul Þórrnak, óangolul ðunornak, ónémetül Donarnak, ószászul Thunarnak hívták, de ismert megnevezése még a Vingthor, Ász-Þór, Hlóridi, Véurr is. Akárhogy is nézzük, a legtöbb név az ősgermán þunraz, azaz "mennydörgés" szóból jön (a felsoroltak közül kivétel a Hlóridi és a Véurr).

Ezt a korabeli írásokkal is alá tudjuk támasztani. Igaz, kevés az olyan fennmaradt forrás, amelyik ezt a kérdést taglalja, de szerencsénkre azért van egy pár.

A vallási iratokban (gondolok pl. az Eddákra, Heimskringlára, stb.) egyedül egy helyen olvashatunk Thor és a mennydörgés/villám kapcsolatáról: a Skáldskaparmálban (Próza-Edda). Bragi éppen a Vingthor és Hrungrir óriás közötti párviadalt meséli Ægir-nek, amikor ezt mondja (24.fejezet):

"(...)Hrungrir ekkor a földre dobta pajzsát, ráállt, és két kézzel megmarkolta kőfegyverét. Ekkor azonban villámok kezdtek cikázni, és iszonyú mennydörgés hallatszott. És Hrungrir látta, hogy Thor teljes ász-dühével nekitámad. (...)"

Sajnos (tudomásom szerint) ez a rövid kis részlet az egyetlen támaszunk. Viszont az biztos tény, hogy már az ókorban és középkorban is ezek a szimbólumok voltak az ismertetőjelei az emberszerető istenségnek. Erre jó példa Brémai Ádám leírása az Uppsalai templomról ("A hamburgi érsekek története" című, történelmileg fontos kéziratból):

"(...) Az itteni emberek olyan isteneket imádnak, mint a leghatalmasabb Thor (...) A következő jelentésekkel társíthatjuk őket: Thor, ahogy ők mondják, az egekből elnököl, és ura a mennydörgésnek és villámlásnak, a szeleknek és esőzéseknek, a szép időnek és az aratásnak. (...)"

De mi is igazából az a mennydörgés?

Ámbár ez nem egy (természet)tudományos oldal, gondoltam tisztázom a fogalom jelentését. A mennydörgés létrejötte már a villámlásnál elkezdődik, ami lényegiben egy természetes légköri kisülés. Ez a kisülés fölmelegít egy adott levegőmennyiséget, akár több ezer fokkal is. Ezáltal a felmelegedett levegő kitágul és ellöki magától a (hidegebb) rétegeket. Így keletkezik az a robaj, mely eléri a fülünket.

Azért észleljük a dörgést később, mint a villám fényét, mert a fény terjedési sebessége gyorsabb, mint a hangé.

Ez az érdekes jelenség már régóta foglalkoztatja az embereket, úgyhogy nem csoda, ha Midgard őrzőjét is ilyen nagy hatalommal ruházzuk fel. Úgyhogy ha legközelebb lesz lehetőségünk látni/hallani ezt a fantasztikus látványt, akkor gondoljunk bizalommal és tisztelettel Ving-Thorra, fajunk védelmezőjére.

